

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valkoposkihanhiin aiheuttamien vahinkojen torjumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ari Koposen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 674/2020 vp:

Miten valkoposkihanhet löytävät niille perustetut pellot ja miten ne osaavat samalla jättää muut pellot ja alueet rauhaan,

miksi lupaa hanhiin käyttämiseksi ravintona ampumisen yhteydessä ei myönnetä,

kun valkoposkihanhiyöryhmä teki konkreettisia esityksiä poliittisia linjauksia varten, niin mitä näistä hallitus aikoo toteuttaa ja millaisella aikataululla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä on 31.8.2020 jättämässään raportissa esittänyt ongelmaan kokonaisvaltaista ratkaisua, joka koostuu sekä lintujen karkottamisesta poikkeusperusteisesti että niille soveltuvista ruokailupaikoista, joihin linnut karkotettuna voivat siirtyä.

Valkoposkihanhiin ruokailuun ja muutonaikaiseen levähtämiseen varattavat pellot, ns. lintupellot, mahdollistavat lintujen häiriöttömän ruokailun ja oleskelun. Lintupelloilla karkotus- tai häirintätoimet eivät ole sallittuja. Ruotsin kokemusten perusteella tiedetään, että linnut oppivat nopeasti suosimaan niille varattuja alueita, kun niitä karkotetaan muualta. Uudet sukupolvet oppivat vanhempien mukana hakeutumaan kyseisille alueille ja käyttäytymisen odotetaan vahvistuvan vuodesta toiseen, minkä vuoksi lintupeltojen olisi oltava pitkäaikaisia. On arvioitu, että valkoposkihanhiin varten peltopinta-alaa tarvittaisiin merkittävästi, noin 3000-5000 ha. Peltoalueiden tulee olla tarpeeksi laajoja ja yhtenäisiä.

Työryhmä on esittänyt jo käynnistettävien konkreettisten toimenpiteiden ohella karkotusmenetelmiä ja lintupeltoja koskevaa tutkimushanketta. Hankkeen avulla on tarkoitus saada nykyistä täsmällisempää tietoa hanhiin käyttäytymisestä sekä lintupeltojen ja karkotuksen yhdistelmän tehokkuudesta vakavien vahinkojen torjumisessa. Tulokset tulevat olemaan tärkeitä lintupeltojen suunnittelussa ja toteutuksessa tulevalle maatalouden ympäristötukikaudella.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 674/2020 vp

Valkoposkianhi on luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji, joten poikkeukset rauhoituksesta myönnetään sen säännösten puitteissa. Poikkeukset rauhoitusmääräyksistä valkoposkianhiin karkottamiseen myös ampumalla on haettu viljelmille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, ei lintujen käyttämiseksi ravintona eli riistana.

Luonnonsuojelulain 49 § 2 momentin nojalla luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lintulajien hallussapito on kiellettyä ilman siihen myönnettyä poikkeuslupaa. Poikkeus voidaan myöntää lintudirektiivin 9 artiklassa säädetyin perustein, joita ovat ensinnä se, ettei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Tämän osalta on todettava, että viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi karkotustarkoituksessa ammuttujen lintujen ruhojen hävittäminen poikkeuspäätöksessä mainitulla tavalla on tyydyttävä ratkaisu, joten tämän edellytyksen jäädessä täyttymättä poikkeusta ei ole mahdollista myöntää. Toiseksi poikkeuksen myöntäminen edellyttäisi lisäksi, että poikkeus on tarpeen kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, lentoturvallisuuden turvaamiseksi, viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; tutkimus- ja opetustarkoituksessa tai kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa. Mikään näistä perusteista ei täyty, jos hallussapitoa haetaan rauhoitetun lajin yksilön ravintokäyttöön.

Vaikka poikkeamisedellytykset täyttyisivät, olisi rauhoitettujen lajien yksilöiden riistakäyttö periaatteellisesti arveluttavaa ja omiaan aiheuttamaan sekaannusta siitä, onko kyseessä rauhoitettu laji vai riistalaji. Karkotustarkoituksessa tapettujen yksilöiden ravintokäytön salliminen saattaisi myös kannustaa ampumaan useampia yksilöitä kuin mikä olisi välttämätöntä vakavan vahingon estämistavoitteen saavuttamiseksi.

Valkoposkianhityöryhmä on esittänyt laajan joukon toimia, joiden toteutus on jo aloitettu syksy 2020 esitettyjen ratkaisujen osalta. Tavoite on toteuttaa myös vuosille 2021-2022 sekä pidemmälle aikavälille esitettyjä toimia. Työryhmän esityksistä suositus yhdessä haettavista poikkeuksista rauhoitusmääräykseen on jo kantanut hedelmää. Lupa karkotustoimiin on syksyllä 2020 myönnetty jo yli 300 valkoposkianhiin arktisen muuton reitin alueelle sijoittuvalle tilalle. Yhteishakemukset ovat kustannustehokkaita niin hakijoiden kuin viranomaisen kannalta ja ennen kaikkea mahdollistavat laajemman maantieteellisen tarkastelun, jotta lintuja voidaan karkottaa tehokkaasti alueilta, joissa ne aiheuttavat vakavaa vahinkoa, mutta samalla sen, että linnuille on mahdollista varata alueita välttämättömään ruokailuun ja levähtämiseen, jotta linnut eivät vain siirry yhdeltä satopellolta toiselle entistä nälkäisempinä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on käsitellyt tulleet hakemukset erittäin nopeasti ja linjakkaasti, mikä osoittaa, että yhteistyössä viljelijöiden kanssa nykyisellään lainsäädännöllä pystytään vastaamaan yllättäviin ja erittäin vaativiin tilanteisiin. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on syksyllä 2020 myönnetty yhden henkilötyövuoden lisäresurssi poikkeushakemusten käsittelyyn.

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on myönnetty vuoden 2020 loppuun neljän henkilötyövuokauden verran lisämäärärahaa, jonka tarkoituksena on valkoposkianhiin vuoden 2020 syysmuuttokauden aikaisten vahinkojen hallinta sekä yhteistoiminta alueella viljelijöiden ja sidosryhmien kanssa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 674/2020 vp

Kevään vahinkoja koskevat korvaushakemukset käsiteltiin nopeutetussa menettelyssä syksyllä 2020.

Tulevalla CAP-rahoituskaudella ympäristökorvausjärjestelmään on tarpeen sisällyttää mahdollisuus perustaa lintupeltoja joko ympäristösitoumuksia tai ympäristösopimuksia laatimalla. Tämä tulee todennäköisesti mahdolliseksi vuodesta 2023 alkaen.

Helsingissä 16.10.2020

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen